
DR. STANKO VURNIK (1898 - 1932)

Ob stoletnici rojstva

Bojana Rogelj Škafar

441

IZVLEČEK

Članek je posvečen stoletnici rojstva dr. Stanka Vurnika. Osvetljuje njegov prispevek k začetkom delovanja Slovenskega etnografskega muzeja od ustanovitve leta 1923 do Vurnikove smrti leta 1932, podaja pregled vrednotenja njegovega znanstvenega dela in predstavlja Vurnikovo zapuščino v oddelku za dokumentacijo SEM.

ABSTRACT

The article is dedicated to the 100th anniversary of Dr. Stanko Vurnik's birth. It deals with his contribution to the early activities of the Slovene Ethnographic Museum (SEM), from its foundation in 1923 to Vurnik's death in 1932, outlines the evaluation of his scientific work and presents Vurnik's legacy in the Department for Documentation of the SEM.

Sto let je minilo od rojstva Stanka Vurnika. Okroglo število let torej, kar nam narekuje, da se spomnimo prvega asistenta in nato kustosa v letu 1923 ustanovljenega Kraljevega etnografskega muzeja. Občutek o njegovi morebitni prezrtosti v strokovnih krogih se izkaže za nerealnega, saj mu je zlasti Vilko Novak namenil podrobno oceno etnološkega znanstvenega dela. Ob tej priliki se zdi umestno očrtati Vurnikov prispevek k programski zasnovi vsebine Kraljevega etnografskega muzeja, označiti njegove etnološke razprave (ki so bile v poglavitnem vezane na tedaj obstoječe ali po njegovi zaslugi sočasno nastajajoče muzejske zbirke predmetov) in objaviti Vurnikovo zapuščino, ki jo v obliki rokopisov, risb, negativov in fotografij hrani oddelek za dokumentacijo Slovenskega etnografskega muzeja.

Izjemna vsestranskost je lastnost, mimo katere ni mogel nihče, ki se je doslej ukvarjal z vrednotenjem Vurnikovega znanstvenega delovanja. Najbolj strnjeno ga je označil Franjo Baš: *Impulzivna, vsestranska, nikdar mirujoča in vedno snujoča osebnost. Umetnostni zgodovinar, glasbeni zgodovinar in kritik, narodopisec.*¹

¹ Franjo Baš, Nekrolog. Dr. Stanko Vurnik. Časopis za zgodovino in narodopisje 27/1932, s. 47.

Stanko Vurnik z ženo Minko. ♦ Stanko Vurnik with his wife Minka. ♦ Stanko Vurnik avec sa femme Minka.

Njegovo mladost in šolanje sta opisala France Stele² in Vilko Novak³, tokrat pa navedimo podatke, kot jih je Stanko Vurnik zapisal sam v uslužbenskem listu⁴. Rojen je bil 11. aprila 1898 v kraju Št. Vid pri Stični (danes Šentvid) v srezu Litija ljubljanske oblasti. Po narodnosti je bil Slovenec rimokatoliške vere, glede česar je sodil pod pristojnost Stare Oselice / Kranj. Osnovnega šolanja tu ne omenja. Novak navaja, da ga je opravljal deloma v Šentvidu pri Stični, deloma v Kranju⁵. Glede srednje šole je Vurnik zapisal, da je končal humanistično gimnazijo z maturo 1. državne gimnazije v Ljubljani. Po gimnaziji je odšel v vojno, v kateri je kot avstrijski vojak sodeloval od 12. februarja 1917 do 1. novembra 1918. V avgustu 1918 je dovršil oficirsko šolo v Grazu in postal *Offizier Aspirant*. Bil je na italijanski fronti na koroški in tirolski meji. Po vojni je vpisal študij na univerzi v Zagrebu in v Ljubljani, vstopil leta 1920 prvič v državno službo, kjer je ostal do ukinitve svojega urada⁶ 31. decembra 1921. Nadaljeval je univerzitetni študij in vstopil 12. julija 1924 zopet v državno službo; tokrat kot asistent Kraljevega etnografskega muzeja v Ljubljani. Glede posebne strokovne izobrazbe je zapisal, da ima doktorat Filozofske fakultete Univerze SHS v Ljubljani iz umetnostno-

² France Stele, Dr. Stanko Vurnik. Zbornik za umetnostno zgodovino 11/1931, s. 93.

³ Vilko Novak, Etnološko delo Stanka Vurnika. *Traditiones* 10-12 (1981-1983) / 1984, s. 174.

⁴ Osebna mapa S. Vurnika v SEM.

⁵ Glej op. 3.

⁶ Dopisni urad deželne vlade za Slovenijo. Slovenski biografski leksikon. 14. zvezek: Vode - Zdešar / ur. Jože Munda s sodelavci ur. odbora. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 1986, s. 652.

zgodovinske stroke, arheologije in filozofije. Etnografske in ljudskoumetnostne študije si je pridobil v službeni praksi pri šefu dr. Niku Županiču. V rubriki o znanjih tujih jezikov in drugih znanjih je navedel popolno nemščino, delno angleščino, francoščino in italijanščino, strojepisje, stenografijo, fotografijo, risanje načrtov in figuralno risanje. Kot izredna dela v stroki je navedel prevod angleškega romana Oscarja Wilda *Slika Doriana Graya* (1925), *Umetnostno - zgodovinski zbornik* (1922-1926), za tisk pripravljeno delo *Visoka renesansa in barok v zgodovini slikarstva Slovenije*, monografijo *Slikar J. V. Metzinger 1702-1759* (doktorat), umetnostne eseje, objavljene v *Dom in svetu* 1926, *Ljubljanskem zvonu* (1923, 1926) in kritike v *Jutru*, *Jugoslaviji* in *Slovincu* (1919-1926). Temu dodajmo mnenje Franceta Steleta⁷, ki je zapisal, da predstavlja največji Vurnikov znanstveni dosežek *Uvod v glasbo*, ki je leta 1929 izšel v knjižni obliki. Po Steletovi oceni je *Uvod* najodličnejši izraz vpliva seminarja za umetnostno zgodovino, ki ga je na ljubljanski Filozofski fakulteti vodil prof. Izidor Cankar. Tu se je novinar Vurnik preobrazil v Vurnika znanstvenika, potem ko se je seznanil z umetnostno-zgodovinsko metodo dunajske šole Maxa Dvořaka. V slovenski prostor jo je uvedel Izidor Cankar z delom *Uvod v umevanje likovne umetnosti s podnaslovom Sistematika stila* (1926). Cankarjevo razumevanje forme in stila je Vurnik apliciral na področje glasbe, kar je poglobil z elementi filozofije Franceta Vebr. Metodo, ki si jo je pridobil pri študiju umetnostne zgodovine, je prenesel tudi na gradivo, s katerim se je seznanil pri muzejskem poklicu.

Stanko Vurnik, kustos Kraljevega etnografskega muzeja in raziskovalec

Vurnik kot umetnostni zgodovinar ni dobil zaposlitve, zato ga je Izidor Cankar priporočil ravnatelju Kraljevega etnografskega muzeja dr. Niku Županiču. Slednji je ponudbo sprejel in tako je bil Stanko Vurnik 12. julija 1924 od Prosvednega oddelka za Slovenijo imenovan za asistenta-pripravnika v muzeju. Državni strokovni izpit iz muzejskih strok ter administrativno strokovnega znanja je pred komisijo, ki so jo sestavljali Niko Županič, Karel Oštir in France Stele, opravil 8. junija 1928. Razvid nad zahtevanimi znanji tedanjega muzejskega kustosa prinašajo *Pravila o opravljanju državnega strokovnega izpita uradniških pripravnikov v resoru ministrstva za prosveto*, ki so se ohranila v Vurnikovi zapuščini.⁸ Na osnovi opravljenega izpita je bil 11. decembra istega leta imenovan za kustosa.⁹ Le štiri leta zatem je za posledicami jetike umrl. V osmih letih delovanja v Kraljevem etnografskem muzeju je pokazal zavidljivo programskost, sistematičnost in sočasno usmerjenost na različna tematska področja raziskovalnega dela. O tem nas seznanjajo zlasti razprave in nepodpisana poročila, ki jih je objavil v prvih štirih letnikih muzejske revije *Etnolog*. Tehnične sposobnosti za vzporedno obravnavanje raznih problemov, pridobljene v novinarstvu, so tu

⁷ Glej op. 2, s. 95.

⁸ Mapa 135/6. Arhiv SEM.

⁹ Uslužbeni list Stanka Vurnika. Osebna mapa S. Vurnika v SEM. Novak sicer navaja leto 1931. Glej op. 3.

prišle do polnega izraza. Gradivo, zbrano v Kraljevem etnografskem muzeju, je primerjal z gradivom, ohranjenim na terenu, in s tem dosegel dvoje: v najkrajšem času je dobil pregled nad muzejskimi predmeti, obenem pa se je seznanil s situacijo na terenu. Proučevanja gradiva se je lotil na osnovi poglobljenega študija dostopnih virov, o čemer pričajo rokopisni, tipkani in včasih stenografirani izpiski, ohranjeni v Vurnikovi zapuščini.¹⁰ Temu je sledil študij gradiva s pomočjo umetnostnozgodovinske stilne analize, ki ji je zlasti pri študiju hiše dodal antropogeografsko metodo.

444

Poročila, objavljena v prvih štirih številkah Etnologa, pričajo, kako spretno je Vurnik povezoval delo v Etnografskem muzeju z raziskovalnimi vizijami na posameznih predmetnih področjih. Tako je v poročilu¹¹ v prvi številki Etnologa podal kratek pregled zgodovine Etnografskega muzeja in stanja zbirk, katerih osnovo sta predstavljala 3502 predmeta narodopisnega značaja, ki jih je Etnografski muzej (oziroma Stanko Vurnik osebno)¹² prevzel od Narodnega muzeja v letih 1924 in 1925, jih inventariziral in po možnosti dognal provenienco. Predmete so dokupovali z namenom *ponazoriti slovenski in jugoslovanski živelj v etnografskem in antropološkem ter ljudskoumetnostnem pogledu*. Temu je sledil pregled stanja po posameznih panogah. Glede proučevanja **ljudske arhitekture**, raziskovanja strukture vasi in naselbin ter dvorov na jezikovnem ozemlju Slovenije po njegovem niti v muzeju niti v stroki ni bilo skoraj nič storjenega. Zato se je ob študiju virov lotil sistematičnega raziskovanja na terenu (Bela krajina, Dolenjska, Gorenjska). Stavbarstvo je sistematično fotografiral. Zagotovil je, da bo poslej mogoče pričeti s študijem stila in zgodovine razvoja slovenske ljudske arhitekture. Rezultat tega študija bo na eni strani obsežna, ilustrirana knjižna izdaja, na drugi strani pa oddelek muzeja z modeli in florisi tipov hiš, kar bo vodilo k primerljivosti z znanim tovrstnim evropskim gradivom. Izvedljivost teh načrtov je bila seveda neposredno odvisna od ustreznega prostora in denarja, ki ju muzej ni imel.¹³ Naslednji oddelek muzeja, ki mu je namenil pozornost, naj bi prikazoval **slovensko ljudsko plastiko, pohištvo in plastično obrt**. Podal je pregled stanja in omenil izjemno zbirko prof. Grebenca, ki je muzej takrat ni mogel odkupiti.

Posebno pozornost je Vurnik namenil študiju **noše**, zlasti njenima sestav-

¹⁰ Zapiski iz literature o noši: Mapa 135/2a, 2č, 2d in 3b; Mapa 136/7a in 9. Arhiv SEM. Zapiski iz literature o hiši: Mapa 138/1č, 8b, 8c, 8č, 8d, 8e, 8f, 8g, 8h, 8i, 8j in 9a. Arhiv SEM.

¹¹ Kr. etnografski muzej v Ljubljani, njega zgodovina, delo, načrti in potrebe. Etnolog 1/1926-1927, s. 139 in 140.

¹² 2. inventarna knjiga predmetov SEM obsega inventarne številke predmetov od 2024 do 3515. Vpisu predmeta s številko 3515 sledi besedilo: *Predmeti do gornje številke 3515 so bili danes 27. febr. 1928 pregledani in se je ugotovilo, da soglašajo njih številke s katalogizacijo. Obenem so bili predmeti prevzeti v upravo Kr. etnografskega muzeja v Ljubljani ob navzočnosti podpisanih. ... (nečitljivo), za prosvetni oddelek V.Ž.; R. Ložar, za Narodni muzej; po nar. ravnatelja: Dr. S. Vurnik za Kr. etnogr. muzej*. Očitno je, da prevzem predmetov od Narodnega muzeja ni bil končan v letih 1924 in 1925, ampak se je zavlekel v leto 1928. Tudi število prevzetih predmetov, omenjeno v poročilu, se je do leta 1928 še povečalo.

¹³ Glej op. 11, s. 140.

445

Poročna fotografija Stanka in Minke Vurnik (24. 4. 1927) (glej op. 26). ♦ Wedding photograph of Stanko and Minka Vurnik (24.04.1927) ♦ Photo de mariage de Stanko et Minka Vurnik (24.4.1927).

nima deloma peči in avbi.¹⁴ Naštel je tipe slovenskih noš, ki jih je muzej v svojih zbirkah pogrešal, načrtoval rekonstrukcije srednjeveških, renesančnih in baročnih noš, omenil nakupe nekaterih jugoslovanskih noš in načrtoval knjižno izdajo Slovenskih noš. Kot uvod v sistematično raziskovanje in publiciranje izsledkov o posameznih prvinah noše je v prvem Etnologu (s.41-67) objavil razpravo Doneski k studiju slovenske avbe. Na podlagi virov in formalno stilnih primerjav zlasti ornamentike na slovenskih in evropskih tovrstnih ženskih pokrivalih je skušal ugotoviti starost in razvoj avbe.

Podobno je obravnaval slovensko **ljudsko slikarstvo**. Omenil je bogato zbirko poslikanih panjskih končnic, ki jo je v okviru Narodnega muzeja zasnoval kustos Walter Šmid (Schmidt), on sam pa dopolnil. Načrtoval je zgodovinsko stilistično izdajo o slovenskem ljudskem slikarstvu, ki naj bi vključevala še predstavitev slik na steklo, kmečke ornamente, votivne in požarne freske, svoje mesto pa bi dobilo v posebnem oddelku na razstavi. Prva številka Etnologa (s. 84-86) je prinesla tudi Vurnikovo mikroštudijo Drobec k studiju slovenske ljudske plastike, v kateri je obravnaval kipec Ecce homo ali *Martro* z Višnje gore in ga umestil v širši okvir slogovnih značilnosti dolenjsko-belokranjske ornamentike.

Omenjal je še predmete **eksotičnega oddelka**, zbrano literaturo o **narodni pesmi, epiki in vražah** ter naglasil pomen **ljudske glasbe**, ki jo je na terenu

¹⁴ Glej op. 11, s. 141.

beležil z muzejskim fonografom. Predmeti, ki jih je za muzej nakupil v tem obdobju, so sodili k dopolnjevanju ali osnovanju manjkajočih zbirk.

446

Naslednje poročilo¹⁵ je prineslo obilico podatkov o novih pridobitvah. Programskost prvega poročila se je umaknila stvarnosti. Napredovale so primerjalne stilne in etnološke študije ljudske arhitekture, nazadovalo pa je terensko delo. Podobno je bilo s plastiko in pohištvom. Po Vurnikovi oceni je bila najpomembnejša pridobitev tega obdobja zbirka 11.000 slovenskih ljudskih melodij, zbranih že v okviru Avstrije s strani Državnega odbora za nabiranje narodnih pesmi, ki se je prenesla v Etnografski muzej. Vurnik ji je v bodočnosti namenil obsežno etnografsko zasnovano izdajo. V drugi številki Etnologa (s.1-25) je Vurnikov študij elementov noše obrodil še en sad. Tu je priobčil razpravo o slovenski peči, njeni zgodovini in značilnostih v različnih obdobjih in pokrajinah. Ugotovil je tri etnografske tipe peče, jih stilno opredelil in uvrstil v duhovno vsebino treh variant slovenske kulture.

V letu 1928 ni prišlo do nobenih konkretnih premikov glede ureditve zbirk.¹⁶ Pač pa se je Vurnik posvečal intenzivnemu študiju ljudske arhitekture. Na teren se je odpravil na Štajersko¹⁷ in Gorenjsko ter opazovanja fotografiral in risal. Drugim področjem so bili namenjeni nekateri nakupi predmetov, zaradi študija panjskih končnic pa je potekala korespondenca med Vurnikom, Walterjem Šmidom in Michaelom Haberlandtom. V tretji številki Etnologa je že tudi izšla razprava Slovenske panjske končnice (s.137-177), ki jim je pripisal izredno dekorativno čutno obliko, ugotovil njihov izvor v alpskem svetu in se ozrl na njihov stilni razvoj.

V svojem zadnjem poročilu¹⁸ je Vurnik ponovno opozoril na problem razstavnega prostora, saj je število predmetov že preseгло število 20.000. Nadaljnje terenske raziskave ljudske arhitekture so prinesle prvo sintezo, objavljeno v četrtem Etnologu (s. 30-71). Razprava Kmečka hiša Slovencev na južnovzhodnem pobočju Alp (Donesek k študiju slovenske ljudske arhitekture) je njegova najboljširnejša etnološka razprava, ki je prinesla podrobne ugotovitve o zgodovini raziskovanja in značilnostih hišnih tipov tega območja. Sicer pa je muzeju uspelo nabaviti precejšnje število predmetov, ki jih je Vurnik nadrobno opisal. Pomnožila se je zbirka melodij, Vurnik pa je prevzel slovenski delež pri načrtovani praški izdaji Handbuch des slawischen Volksglaubens. V tem Etnologu (s.165-186) je objavil tudi Studijo o glasbeni folklori na Belokranjskem. Tudi tokrat je izhajal iz stilnih razlik in iz razlike med *zahodnjaškim* in *vzhodnjaškim* Slovencem.

Naj tu omenimo še en segment Vurnikovega delovanja v prid muzeja in stroke. Poročila v Etnologu prinašajo omembe nekaterih predavanj za javnost. Tako je muzej leta 1927 nabavil 40 diapozitivov, narejenih po muzejskih fotogra-

¹⁵ O novih pridobitvah, delu in potrebah Kr. etnogr. muzeja v Ljubljani. Etnolog 2/1928, s. 80-83.

¹⁶ Kr. etnogr. muzej v Lj. v letu 1928. Etnolog 3/1929, s. 196-199.

¹⁷ O tej študijski poti je na voljo gradivo v arhivu Mapi 138/1c. Arhiv SEM.

¹⁸ Kr. etnografski muzej v Lj. v letu 1929/30. Etnolog 4/1930-31, s. 212-216.

Stanko Vurnik pri hranjenju
sina. ♦ Stanko Vurnik feeding
his son. ♦ Stanko Vurnik
donne à manger à son fils.

fijah noš, namenjenih propagandnim in poljudnim predavanjem. Vurnik jih je uporabil na sedmih predavanjih o narodnih nošah v Ljubljani in na deželi.¹⁹ V sledečem letu je skušal dvigniti zanimanje za ljudsko arhitekturo.²⁰ Za beograjski zbornik Naše selo je napisal članek Slovenska kmečka hiša, na radiu je imel serijo dvanajstih predavanj, za Umetnostnozgodovinsko društvo je na Univerzi predaval o kmečki likovni umetnosti na Slovenskem. Arhiv SEM hrani tudi nedokončan rokopis besedila, namenjenega predavanju učiteljem o ljudski umetnosti.²¹ Spis je pomemben zlasti z vidika stroke, saj predstavlja edino Vurnikovo teoretično besedilo o pomenu in namenu narodopisja. Popularizaciji so bili namenjeni številni spisi in ocene v različnih revijah.²² In očitno je, da je vse do prerane smrti skušal predstaviti svoje poglede na ljudsko umetnost tudi inteligenci. O tem nam priča napoved in poročilo o predavanju, ki ga je imel 22. marca 1931 v Slavističnem klubu v Ljubljani.²³

Naj ta pregled Vurnikovega muzejskega in znanstvenega delovanja, ki se je končalo z njegovo smrtjo 23. marca 1932, sklenemo z besedami Vilka Novaka²⁴: *Znanstveni delež Stanka Vurnika, ki se je v kratkem življenju uveljavil v treh strokah, je gotovo najpomembnejši v etnologiji. Zaradi časovnih in delovnih razmer ni posebno obsežen, toda zaradi uvedbe znanstvene metode v obravnavanje nekaterih področij in zaradi temeljnih raziskav v njih bo ohranil svoj pomen tudi v prihodnje.*

¹⁹ Glej op. 15, s. 81.

²⁰ Glej op. 16, s. 196.

²¹ Predavanje Stanka Vurnika o ljudski umetnosti. Iz zapuščine obj. Vilko Novak. Traditiones 13/1984, s. 127-135.

²² Glej op. 3, s. 188-189.

²³ K predavanju dr. Vurnika v Slavističnem klubu. Jutro 11/1931 (21. 3.), s. 6 in Tipi slovenskega človeka. Jutro 11/1931 (23. 3.), s. 3.

²⁴ Glej op. 3, s. 189.

Zapuščina Stanka Vurnika v oddelku za dokumentacijo Slovenskega etnografskega muzeja

Ob dejstvu, da je bil Stanko Vurnik prvi asistent in nato prvi kustos današnjega Slovenskega etnografskega muzeja in torej človek, ki je ne glede na to, da ni imel formalne etnološke izobrazbe, postavil temelje strokovnega dela v muzeju, se zdi smiselno pregledati njegovo zapuščino, ki jo hrani muzej. Oddelek za dokumentacijo hrani:

- 1 - Štiri mape rokopisov, tipkopisov in drugega gradiva,
- 2 - Inventarno knjigo negativov RA 10 in
- 3 - Vurnikov osebni fond negativov na steklenih ploščah.

448

1- Štiri mape rokopisov, tipkopisov, izrezkov iz časopisov, lastnoročnih risb s terena in risb, ki jih je napravil po literaturi. Vsebina gradiva nam razločno razkriva področja, ki so ga raziskovalno najbolj okupirala: ljudsko stavbarstvo, noša in ljudska umetnost:

Mapa 135. Arhiv SEM. Dr. Stanko Vurnik: Gradivo o narodnih nošah.

1. Noše.

* Pola 1a. manjka.

1b. Dve strani tipkopisa Literatura o slovenskih vezeninah.

1c. Dve strani tipkopisa o nošah po Valvasorju in 8 strani rokopisa o nošah po Valvasorju in Linhartu /rokopis ni Vurnikov/.

2. Koroške noše.

2a. Stran tipkopisa Ziljska moška narodna noša /po Šornu/.

2b. Dve strani rokopisa Noša okrog Bač in Roža /rokopis ni Vurnikov/.

2c. Dve strani tipkopisa Slovenske noše na Koroškem. Résumé.

2č. Štiri strani tipkopisa po Francetu Kotniku: Narodna noša v Mežiški dolini. Naš dom 18 / 1926 (april).

2d. Pet strani tipkopisa in 13 strani rokopisa po Matku Potočniku: Vojvodina Koroška, 1909.

3. Slovenska ljudska umetnost. Vezenine.

3a. Stran rokopisa o vezeninah po Valvasorju /rokopis ni Vurnikov/.

3b. Stran tipkopisa o čipkarstvu po Janku Jovanu in Walterju Šmidu.

4. Noše (slike).

4a. Reklamni lističi za naročilo knjig z upodobitvami vzhodnošvicarske noše.

Družina Stanka Vurnika ob božičnem drevescu. ♦ Stanko Vurnik's family gathered around the Christmas tree. ♦ La famille de Stanko Vurnik devant l'arbre du Noël.

- 4b. Šest tiskanih lističev z upodobitvami ženskih pokrival.
 - 4c. Sedem strani z izrezki iz časopisov, ki kažejo noše.
 - 4č. Reklamni listič za naročilo knjige o švicarskih nošah z upodobitvami.
 - 4d. Štiri strani rokopisa Razstavljeni predmeti iz Slovenske Krajine - Prekmurje potom uprave Novin v Črenšovcih.
 - 4e. Kopija fotografije z upodobitvijo Ziljanke.
5. Štiri strani rokopisa z izpiski iz inventarne knjige SEM o peči.
6. Pravila o opravljanju državnega strokovnega izpita uradniških pripravnikov v resorju ministrstva za prosveto

Mapa 136. Arhiv SEM. Ostalina S. Vurnika. Noše.

- 1. Tri strani tiskanih upodobitev noš.
- 2. Dve strani skic tlorisov in detajlov gospodarskih poslopij.

4. Dve strani izrezkov iz časopisov z upodobitvami noš.

5. Dve strani z nalepljenimi fotografijami noš in detajlov /na hrbtnih straneh je komentar/.

6. Stran z nalepljenimi fotografijami načelkov pri pečah.

7. Viri za nošo.

450

7a. Tri strani tipkopisa in 14 strani rokopisa po Bretonu: Illyrien und Dalmatien oder... Übersetzt von Janus Pannonius. Pest 1816, 3 strani rokopisa po Heinrichu Georgu Hoffu: Historisch - statistisch - topographisches Gemälde vom Herzogthums Krain, und demselben einverleibten Istrien, Laibach 1808 in 8 strani rokopisa po Benediktu Hermannu: Reisen durch Österreich, Steiermark, Kärnten, Krain, Italien, Tyrol, Salzburg und Bayern, Wien 1781.

7b. Stran tipkopisa z literaturo in tiskom o čipkarstvu.

7c. Fotografiji s skupinama žena, oblečenih v noše.

8. Tri strani z nalepljenimi tiskanimi upodobitvami noš.

9. Stran tipkopisa po Trubarju /vir je Dimitz II / 303/.

10. Pet fragmentarnih strani z rokopisnimi zapiski.

11. Dopisnica z motivom vezenine /po Siču/.

12. Dopisnica z motivom noše /po Valvasorju/.

13. Pismo župnika iz Gorij Stanku Vurniku iz leta 1930.

14. Stran tipkopisa, kjer so nanizani elementi zilijske narodne noše. 1930.

* Pola 15 manjka.

16. Osem strani rokopisa s predavanjem o ljudski umetnosti /Rokopis je objavil Vilko Novak v Traditiones 13/1984, s. 12-135/.

Stanko Vurnik s sinovoma Marijanom
Cirilom in Stanislavom. ♦ Stanko Vurnik
and his sons Marijan Ciril and Stanislav.

♦ Stanko Vurnik avec ses fils Marijan
Ciril et Stanislav.

Mapa 136. Arhiv SEM. Ostalina S. Vurnik: 1. Slikarstvo. 2. Plastika. 3. Znamenja in kapelice. 4. Razno.

1. Šest lističev z risbami detajlov sakralnega in profanega stavbarstva.

2. Štirje listi s stavbnimi detajli, perorisba, karton.

4. Fotokopija fotografije svetil.

5a. Stran tipkopisa z izrazi za posamezne dele noš.

5b. Prispevek o Etnografskem muzeju: Naš narodopisni muzej v Ljubljani,
Ilustrirani Slovenec 12/1929, s. 380-381.

* Pola 5c manjka.

5č. Trije fragmentarni listi s skicami.

* Pola 5d manjka.

5e. Štirje fragmentarni lističi s skicami in lastnoročni zemljevid /stavbinskih
tipov na slovenskem etničnem ozemlju/.

5f. Fotografija in negativ z upodobitvijo Stanka Vurnika, obdanega s
slikarsko paleto, znamenjem, čebelnjakom, hišo, dekletom v noši, avbo in
majoliko. Spodaj so napis Manom dr. Stanka Vurnika, notni zapis in inicialki
M.G. /Maksim Gaspari/. Slika je objavljena v Etnologu 5 in 6/1933, s. 278 v
nekrologu, ki ga je napisala Mia Brejčeva.

Mapa 138. Arhiv SEM. Ostalina S. Vurnik: hiša II.

1. Tlorisi Štajersko.

1a. Fotografija cerkve v Teharjih.

1b. Dva lista iz Ilustriranega Slovenca s slikami o Teharjih.

1c. Šest listov zapiskov s skicami tlorisov, zunanjščin in stavbnih elementov posameznih primerov štajerske hiše (Ormož, Tergovišče, Plešnica, okolica Celja, Ptujsko polje, Haloze). Na predzadnji strani te enote je zapis z naslovom Slovenska ljudska arhitektura na Štajerskem, kjer na kratko opisuje pot in zapažanja glede stavbarstva, ko je od 7. do 11. avgusta 1928 potoval iz Ljubljane preko Zidanega mosta v Celje, Ptuj, Ormož, Ljutomer do Veržeja, da ugotovi hišne tipe.

1č. List z izpiski o štajerski hiši iz besedila Johanna Krainza Zur Volkskunde Steiermarks. Volksleben, Sitten und sagen der Deutschen in Die Österreichisch-Ungarische Monarchie in Wort und Bild. Steiermark. Wien 1890.

1d. Štirje listi izrezkov iz Ilustriranega Slovenca o štajerskih cerkvah in hišah.

2. Štajerska hiša /na poli so napisani priimki Hubad, Geramb, Baš, Murko, Vurnik, Kotnik in Stegenšek, vendar v mapi o tem ni gradiva/.

2a, 2b,*(2c manjka) in 2č. 5 listov tlorisov in fasad, perorisba na pavsu, v merilu.

2d. Risba nagrobnega križa iz Podzemlja v Beli krajini, svinčnik na papirju.

2e. Stran situacijskih skic, svinčnik na papirju.

2f. Tloris domačije, perorisba na papirju.

2g. Snopič lističev z rokopisnimi zapiski.

3. Kobanski hram /pola nosi naslov Preslica in kolovrat, vendar o tem v mapi ni nobenega gradiva/.

3a. Tloris domačije s komentarjem, povzeto po Murku (Murko 1906/24 MAG - Sv. Križ nad Mariborom), svinčnik na papirju.

3b. Štirinajst lističev s tlorisi in oknom *na smuk*, ponekod navedba vira (Murko), perorisba na papirju, legende.

4. Arhitektura Prekmurje /v tej mapi ni razen skice tlorisa hiše iz Veržeja, označene pod 4a, ničesar/

Stanko Vurnik z Borisom Orlom. ♦ Stanko Vurnik with Boris Orel. ♦ Stanko Vurnik
avec Boris Orel.

5. /gradivo o prekmurski in štajerski hiši/.

3 strani /neoznačene/ skic in komentarjev o prekmurski hiši.

5a. Fotografiji hiš /okolica Ptuja, Ivanjci/.

5b. Lista izrezkov iz časopisa s podobami hiš.

5c. Skica kmetije iz Špilja pri Ljutomeru, svinčnik na papirju, v merilu.

5č. Pismo Ivanke Lipold iz Maribora (9. 7. 1929), v katerem opisuje hišo na Bizeljskem in delo žena, ki so same barvale zunanjščine hiš.

5d. Kopija fotografije prekmurske hiše.

454 6. Koroška hiša (Bünker etc.).

6a. Štirinajst lističev s tlorisi koroških hiš (Po J. R. Bünkerju, 1905), svinčnik na papirju, v merilu.

6b. Lista zapiskov /imena koroških krajev/.

6c. Tloris in fasada koroške hiše, perorisba na pavš papirju, v merilu.

6č. Osem strani časopisnih izrezkov o Koroški.

7. Razni spisi o slovenski kmečki hiši.

7a. Štiri strani iz Ilustriranega Slovenca, 5. 9. 1926, št. 36, kjer so med drugim fotografije slovenskih kmečkih hiš.

7b. Prostorčni zemljevid Severne Slovenije.

7c. Štiri strani rokopisa povzetka /k članku Kmečka hiša Slovencev na JV pobočju Alp, objavljenega v Etnologu 4/1930-31, s. 68 - 70/.

7č. Pet strani izrezkov iz časopisa s člankom Stanka Vurnika Slovenska kmečka hiša.

7d. Šest strani tipkopisa Stanka Vurnika Slovenska kmečka hiša.

7e. Pet strani rokopisa Ljudska umetnost : Alpski tip slovenske hiše.

7f. Stran stenografskih zapiskov.

7g. Šest strani tipkopisa III. Srednjeslovenski tip.

8. Hiše, viri.

8a. Petintrideset tlorisov gorenjske hiše po Haruzinu, perorisba na papirju.

8b2. Enajst strani izpiskov po Aleksandru Haruzinu: Krest'janin' Avstrijskoj Krajny i ego postrojki, Živaja starina (S. Peterburg) 1902, 1. zv, s. 1-32 in 5 strani izpiskov po Aleksandru Haruzinu: Žilišče Slovinca Verchnej Krajny, Živaja Starina (S. Peterburg) 1902, 3. in 4. zv., s. 259- 357.

8c. Pet strani izpiskov po J.V. Valvasorju: Die Ehre des Herzogthums Krain (Lai-bach - Nürnberg) 1689 in Topographia Archiducatus Carinthiae (Nürnberg) 1688.

8č. Tri strani tipkopisa in rokopisa po Johannu Franketu: Burgen,

455

Po krstu (glej op. 29). ♦ After the baptism. ♦ Après le baptême.

Ortsanlagen und Typen von Bauernhäusern, Österr.- Ungarische Monarchie in Wort und Bild, 1892.

8d. Sedem strani tipkopisa po Das Bauernhaus in Österreich - Ungarn und in seinen Grenzgebieten. Hrsg. vom österr. Ing. und Architekten- Verein, Wien 1906.

8e. Tri strani rokopisa po Joh. Kronfusu: Gorenjska arhitektura. Carniola 1908 I., 121 f.

8f. Štiri strani rokopisa po Radu Kregarju: Naš dom. Vesna (Ljubljana) 1, 1921.

8g. Dvanajst strani tipkopisa po Matiji Murku: Zur Geschichte des Volkstümlichen Hauses bei den Südslaven.

8h. Tri strani tipkopisa in 2 strani risb po R. Meringerju: Das deutsche Haus und sein Hausrat. Aus Natur und Geisteswelt, Leipzig - Berlin 1906.

8i. Dve strani rokopisa po Hermannu, Hacquetu in Linhartu.

8j. Tri strani rokopisa po Bretonu in Linhartu.

8k in 8l. Dva lista rokopisa (?).

8m. Štiri strani rokopisa z bibliografijo /v glavnem se nanaša na šege. Rokopis ni Vurnikov/.

9. Germanska in slovanska hiša. Splošno.

9a. Sedemnajst strani rokopisa (delno stenografirano) s skrajšanim naslovom Das Bauernhaus in Österreich - Ung.

9b. Kompozicijska shema, perorisba, papir.

10. Slovenska kmečka hiša. Miscellanea.

10a. Tloris, tuš, karton, neoznačeno.

10b, 10c, 10č in 10d. Snopiči lističev z risbami in drobnimi zapiski /terenski zapiski?/.

10e. Šestnajst strani krtačnih odtisov članka Avgusta Pavla: Odprta ognjišča v kuhinjah rabskih Slovencev.

10f. Sedem strani rokopisa s sezname literature, ki govori o ljudski arhitekturi.

10g. Pismo nečitljivo podpisanega, ki govori o gotskih elementih v stavbarstvu Radovljice in okolice.

10h. 34 lističev tlorisov in fasad, viri delno označeni.

10i. Snopič lističev s skicami in zapiski.

456

2 - Inventarna knjiga negativov za predvojno obdobje RA 10

V poročilih o dogajanju v muzeju, ki jih je Stanko Vurnik objavljaval v Etnologu, je zlasti pri terenskem delu vedno omenil tudi fotografiranje. Inventarna knjiga negativov za predvojno obdobje RA 10 to dokazuje. Vpisi niso bili vnešeni z Vurnikovo pisavo, pač pa s pisavo Franca Kosa, Vurnikovega naslednika. Dejstvo je, da Vurnik ni inventariziral predmetov in fotografij posebej. V prvih dveh inventarnih knjigah predmetov se vpisi predmetov mešajo z vpisi fotografij, pisalnega stroja in fotoaparatom. Nesistematičnost je retrogradno popravljaval Franc Kos, ki je uvedel obravnavano inventarno knjigo negativov. V njej je 1453 inventarnih števil. Zadnji vpis nosi številko 1421. S Kosovo pisavo je inventariziranih 822 negativov z vpisom avtorja posnetka. Analiza nam pokaže, da je 637 posnetkov od 822 napravil Stanko Vurnik. Ostali avtorji so ing. arh. R. Kregar²⁵, M. Kambič, Dobovšek, S. Šantel, J. Mantuani, D. Vahtar, F. Kos, R. Ložar in C. Böhm. Pregled po motivih kaže najštevilčnejšo zastopanost hiše, noše in vezenin, po provenienci pa prevladujejo Gorenjska, Bela krajina in Koroška:

Gorenjska - 33 hiš, 15 stavbnih detajlov, 10 gospodarskih poslopij, 2 znamenji, 16 moških noš, 48 ženskih noš, 16 vezenin, 1 mlin, 1 vodnjak, 4 motivi šeg;

Dolenjska - 11 hiš, 2 stavbna detajla, 4 gospodarska poslopja, 3 znamenja, 2 moški noši, 2 ženski noši, 1 vezenina;

Bela krajina - 43 hiš, 11 gospodarskih poslopij, 2 znamenji, 4 moške noše, 31 ženskih noš, 5 vezenin, 1 vodnjak, 5 motivov šeg;

Koroška - 13 hiš, 8 moških noš, 36 ženskih noš;

Notranjska - 9 hiš, 3 stavbni detajli, 1 moška noša, 2 ženski noši, 1 obrt;

²⁵ Rado Kregar je muzeju prepustil 380 fotografij slovenskih hiš, za kar se mu je Vurnik zahvalil v poročilu v prvem Etnologu (s. 140). Z njegovim darom vred je štela leta 1927 zbirka fotografij slovenskih hiš, dvorov in vasi približno 1800 enot.

Primorska - 3 hiše, 8 moških noš, 10 ženskih noš, 2 vezenini;

Štajerska - 8 hiš, 3 gospodarska poslopja, 1 znamenje, 2 vodnjaka.

Po provenienci neoznačeni so 3 stavbni detajli, 7 gospodarskih poslopij, 9 znamenj, 58 vezenin, 2 vodnjaka in 4 motivi šeg. Po motivih so prisotni: 27 skrinj, 39 panjskih končnic, 13 slik na steklo, 7 primerov stenskega slikarstva, 10 primerov ljudske plastike, 6 primerov cerkvene plastike, 1 primer rezbarstva, 1 rezljana ograja, 1 ključavnica, 2 volovski vpregi, 5 primerov lončarstva, 9 primerov lesne obrti, 1 žrmlje, 1 tiskalnica, 11 čipk, 27 historičnih noš po Valvasorju, Goldensteinu, Hacquetu, Breton-Pannoniusu in 37 meščanskih historičnih noš po literaturi.

Žal lahko ugotovimo, da je fond Vurnikovih negativov dočakal obdobje po drugi svetovni vojni v zelo okleščenem številu. O tem, kaj se je z njim dogajalo, nimamo podatkov. Povojna inventarna knjiga fotografij in negativov (1-4468) vsebuje le 32 oznak Vurnikovega avtorstva. Možno je, da je realno število njegovih negativov in fotografij večje, le da se pri povojni reinventarizaciji avtorstvo ni vpisalo.

457

3 - Vurnikov osebni fond negativov na steklenih ploščah

V oddelku za dokumentacijo SEM se je ohranila kartonasta škatla z dvainštiridesetimi steklenimi ploščami v velikosti 16,5 cm x 12 cm in s fotografijo Vurnika z ženo in otrokom ob božičnem drevescu. Na škatli je s pisavo Franca Kosa, Vurnikovega naslednika v muzeju, napisano: Nakup dr. Ložar. Kontaktne kopije, narejene po steklenih ploščah, nam kažejo naslednje motive iz Vurnikovega življenja: 5 portretov Stanka Vurnika, 4 portreti Vurnikove žene Minke²⁶, 2 portreta Vurnika z ženo, poročna fotografija, portret Vurnika na sprehodu z ženo in otrokom²⁷ v vozičku, 5 portretov Vurnikove žene Minke z otrokom, 2 portreta Vurnika z otrokom, portret prvega sina, 3 portreti žene Minke z otrokoma²⁸, portret obeh otrok, portret Vurnika z otrokoma, portret žene Minke z otrokoma in še eno gospo, portret žene Minke z otrokom in gospo, portret Vurnika z otrokom in gospo, skupinski portret Vurnikove družine z dvema gospema na travniku, 2 ženska portreta, portret Vurnika v šegavi pozi s prijateljskima Vilkom Ukmarjem (levi) in Francetom Maroltom, portret Vurnika s prijateljem Borisom Orlom pri kajenju na travniku, portret s krsta dveh otrok²⁹,

²⁶ Minka (Marija) Vurnikova, rojena Sodja (24. 3. 1910), je bila posestnikova hči iz Črnuč pri Ljubljani. Poročila sta se 24. 4. 1927 v Župnem uradu na Črnučah pri Ljubljani. Poročni priči sta bila Marijan Marolt, dipl. jurist in umetnostni zgodovinar (na sliki 2 stoji kot prvi z leve strani), ter I. Žvan, podpreglednik fin. kontrole. Poroko je vodil katehet Janez Jalen (na sliki 2 sedi kot prvi z leve strani). Prepis poročnega lista, izdanega 1. 4. 1932. Osebna mapa S. Vurnika v SEM (glej sliko 2).

²⁷ Prvi sin Vurnika in žene Minke Marijan Ciril se je rodil 21. 5. 1928 na Črnučah št. 31. Krščen je bil 27. 5. 1928. Krstna botra sta bila Marijan Marolt in Fani Oman. Prepis rojstnega in krstnega lista, izdanega 1. 4. 1932. Osebna mapa S. Vurnika v SEM.

²⁸ Drugi sin Vurnika in žene Minke Stanislav je bil rojen 12. 5. 1930, krščen pa 18. 5. 1930. Rojstni matični izpisek Duhovnega urada splošne bolnice v Ljubljani, izdan 30. 3. 1932. Osebna mapa S. Vurnika v SEM.

²⁹ Desni moški z dojenčkom je Marijan Marolt. Poleg njega sedi Minka Vurnikova. Stanko Vurnik stoji za levim sedečim moškim, ki drži drugega dojenčka (glej sliko 7).

portret moškega, ki drži v rokah dva dojenčka, 4 moške portrete, portret neznane družine in portret moškega v uniformi.

458 O Vurnikovi ženi in otrocih po njegovi smrti nimamo drugih podatkov od tistih, ki nam jih prinaša dopisnica, shranjena v pisarniškem arhivu SEM. 24. 4. 1942 jo je na ravnateljstvo muzeja v roke dr. Franceta Steleta poslal dr. A. Gottfried Ploj, direktor Nemške mestne šole iz Vinkovcev. Kot je razvidno iz besedila, je bil skrbnik Vurnikovih sinov. Žena Minka je takrat živela v Somboru, ki je sodil pod Madžarsko. Oblasti so od nje zahtevale dokumentacijo o Vurnikovi zaposlitvi, da bi lahko uveljavila pokojnino. A. G. Ploj omenja, da mu je pisala, da je to svoj čas zanjo urejal France Stele. Prosil je še, naj se dokumentacija pošlje njemu, ki živi v Vinkovcih, in torej v Neodvisni državi Hrvaški. Slednja je bila z Ljubljano v enostavnejših stikih kot pa Sombor na Madžarskem.

Naj ta obletnični spis zaokrožimo z naslednjimi mislimi. Niko Županič je imel vsekakor srečno roko pri izbiri svojega najtesnejšega sodelavca. Odločil se je za človeka mnogih interesov, strokovnjaka na vsaj treh znanstvenih področjih, zabavnega in toplega moža ter očeta. O prvem in drugem je stekla beseda Francetu Steletu in Vilku Novaku. O slednjem nas brez dvoma prepričajo fotografije. V Slovenskem etnografskem muzeju cenimo zlasti Vurnikov prispevek k oblikovanju in rasti zbirk ter povezanost le-tega z Vurnikovimi etnološkimi razpravami o slovenski hiši, avbi, peči in panjskih končnicah.

LITERATURA IN VIRI

- BAŠ, Franjo: Vurnik S., Kmečka hiša Slovencev na južnovzhodnem pobočju Alp (Donesek k studiju slovenske ljudske arhitekture). Separatni odtis iz Etnologa IV. Ljubljana 1930, s. 30-71 + XIV. Časopis za zgodovino in narodopisje 25/1930, s. 249-252.
- BAŠ, Franjo: Nekrolog. Dr. Stanko Vurnik. Časopis za zgodovino in narodopisje 27/1932, s. 47-49.
- BREJČEVA, Mia: Dr. Stanko Vurnik (nekrolog). Etnolog 5 in 6/1933, s. 277-282.
- LOŽAR, Rajko: Ob desetletnici smrti dr. Stanka Vurnika. Etnolog 14/1942, s. 120.
- Nk. + Kčč. + K. Ukmar: Vurnik Stanko. Slovenski bibliografski leksikon. 14. zvezek: Vode - Zdešar / ur. Jože Munda s sodelavci ur. odbora. Ljubljana: SAZU, 1986, s. 652-654.
- NOVAK, Vilko: Etnološko delo Stanka Vurnika. Traditiones 10-12 (1981-1983)/1984, s. 173-18.
- NOVAK, Vilko: Predavanje Stanka Vurnika o ljudski umetnosti. Iz zapuščine obj. Vilko Novak. Traditiones 13/1984, s.127-135.
- S. n. (Stanko Vurnik): Kr. etnografski muzej v Ljubljani, njega zgodovina, delo, načrti in potrebe. Etnolog 1/1926-1927, s.139-144.
- S. n. (Stanko Vurnik): Kr. etnografski muzej v Ljubljani v letu 1928. Etnolog 3/1929, s.196-199.
- S. n. (Stanko Vurnik): Kr. etnografski muzej v Ljubljani v letu 1929/30. Etnolog 4/1930-1931, s. 212-216.
- S. n. (Stanko Vurnik): O novih pridobitvah, delu in potrebah kr. etnografskega muzeja v Ljubljani. Etnolog 2/1928, s. 80-83.
- STELE, France: Dr. Stanko Vurnik. Zbornik za umetnostno zgodovino 11/1931, s. 93-96.
- VURNIK, Stanko: Doneski k studiju slovenske avbe. Etnolog 1/1926-1927, s. 41-67.
- VURNIK, Stanko: Drobec k studiju slovenske ljudske plastike. Etnolog 1/1926-1927, s. 84-86.
- VURNIK, Stanko: Kmečka hiša Slovencev na južnovzhodnem pobočju Alp. (Donesek k studiju slovenske ljudske arhitekture). Etnolog 4/1930-1931, s. 30-86.
- VURNIK, Stanko: Slovenska peča. Etnolog 2/1928, s. 1-25.
- VURNIK, Stanko: Slovenske panjske končnice. Etnolog 3/1929, s. 157-178.
- VURNIK, Stanko: Studija o glasbeni folklori na Belokranjskem. Etnolog 4/1930-1931, s.165-186.
- 100-letnica rojstva dr. Stanka Vurnika. Klasje: časopis prebivalcev občine Ivančna Gorica 4/1998, št. 2 (februar), s. 12.
- Inventarna knjiga fotografij in negativov SEM.
- Inventarna knjiga negativov SEM: RA 10.
- Mapa 135, mapa136 in mapa 138. Arhiv SEM.
- Uslužbeni list Stanka Vurnika. Osebna mapa S. Vurnika v SEM.
1. in 2. inventarna knjiga predmetov SEM.

BESEDA O AVTORICI

ABOUT THE AUTHOR

Bojana Rogelj Škafar, diplomirana etnologinja in kustosinja bibliotekarka v Slovenskem etnografskem muzeju. Je urednica revije *Etnolog*. Ukvarjala se je s tematiko slikovnih virov v etnoloških raziskavah. S tega področja je objavila članka J. V. Valvasor in domoznastvo v zborniku *Etnologija in domoznastvo*, Ljubljana 1989 in *Grafike Valvasorjevega kroga kot vir za etnologijo v Valvasorjevem zborniku: Ob 300-letnici izida Slave vojvodine Kranjske*, Ljubljana 1989. Ukvarja se z zgodovino muzeja. S tega področja je objavila nekaj člankov in monografijo *Slovenski etnografski muzej: Sprehod skozi čas in le delno skozi prostor*, Ljubljana 1993.

Bojana Rogelj Škafar, a graduated ethnologist, is a curator and librarian at the SEM, where she is also editor of the journal *Etnolog*. She has explored the subject of pictorial sources in ethnological research and published the article *J.V. Valvasor and Local Heritage* in the collection *Ethnology and Local Heritage*, Ljubljana 1989 and *The prints of Valvasor's circle as a source for ethnological research in the Valvasor collection of articles published under the title On the occasion of the 300th anniversary of the publication of The Glory of the Duchy of Carniola*, Ljubljana 1989. She also researches the history of the museum and has published several articles as well as a monograph on the museum: *A journey through time and only partly through space*, Ljubljana, 1993.

SUMMARY

DR. STANKO VURNIK (1898 - 1932)

On the occasion of the 100th anniversary of his birth

Dr. Stanko Vurnik (1898-1932) was the first assistant and later curator of the Royal Ethnographic Museum, established in 1923. Vurnik was an art historian by education and his Ph.D. dissertation dealt with the work of the Slovene Baroque painter Valentin Metzinger. In 1924 Vurnik was appointed by the museum and he started acquainting himself with ethnological themes with great enthusiasm. He made an evaluation of the existing ethnological collections as they had been formed by the National Museum and delineated the orientation of further museological and ethnological research within the newly established ethnographic museum. Beside arranging the collections, designing exhibitions and preparing comprehensive thematic publications he also pursued his own scientific work. In the museum's journal *Etnolog*, founded in 1927, he published fundamental ethnological studies on the headgear (*avbe, peče*) of Slovene costumes, beehive panels, Slovene homesteads on the south-eastern slopes of the Alps and on the musical folklore of Bela krajina. His approach to the material, based on comparisons with related European material and on the study of forms and styles, indicates that he used the methodology of an art historian. His achievements during the eight years he worked in the museum are remarkable and provide ample evidence of his systematic and elaborate research. We can only imagine how much more Vurnik would have achieved, if he had not been

halted by illness and premature death. More detailed insight into his work is provided by his legacy in the Department for Documentation of the SEM. It consists of four maps of manuscripts, notes from sources and drawings. A special and charming item connected with his personal life are 42 negatives on glass plates with pictures of his family and friends.

RESUME

DR. STANKO VURNIK (1898 - 1932)

Centenaire de sa naissance

461

Dr. Stanko Vurnik (1898-1932) fut premier assistant et puis curateur du Musée ethnographique royal, fondé en 1923. Historien d'art de formation, il consacra sa thèse à l'oeuvre du peintre baroque slovène Valentin Metzinger. En 1924, il fut employé au musée, où il découvrit l'ethnologie avec beaucoup d'enthousiasme. Il y évalua les collections ethnologiques, établies selon les critères du Musée national et traça la voie des futures recherches ethnologiques dans le cadre du Musée ethnologique devenu indépendant. Parallèlement à ses efforts de perfectionnement des collections, de conception des expositions et des éditions thématiques rétrospectives, il poursuivit son travail scientifique. Dans la revue *Etnolog*, éditée par le musée depuis 1927, il publia des études ethnologiques sur la coiffe, la four et les frontons des ruches slovènes, sur les maisons rurales des Slovènes au sud-est des Alpes et sur la musique folklorique de la Bela Krajina. Ses études se fondent sur une approche comparative entre les matières européennes semblables et sur l'étude de la forme et du style qui laisse parler une méthodologie propre à l'histoire de l'art. En huit ans de travail au musée, il créa une oeuvre remarquable, preuve de ses recherches systématiques et complexes. On ne peut qu'imaginer tout ce qu'il aurait pu faire encore, si la maladie et la mort ne l'avaient pas arrêté prématurément. Son héritage, conservé dans le département de documentation du Musée ethnographique slovène, nous donne de nombreuses traces de son travail: quatre chemises comprenant des manuscrits, des notes qu'il avait prises d'autres sources et des dessins. Pour compléter sa biographie, on dispose également de 42 négatifs sur plaques vitrées montrant sa famille et ses amis.